

Az őz is ott a fekvőhelyén, melyről a levelet gondosan eltakarította, csak félszemmél alszik, mert hát folytonosan zörög valami, örökösen neszelni kell, mintha tudná s tudja is, hogy a cserkésző vadász fölhasználja azt a zörgést s meglopja álmát.

A nyul meg nem mer bemenni; a szántásba veszi magát, leguggol úgy, hogy még a sólyom szeme is összetéveszti a rögökkel.

A természet nyugalomra tér; megkezdi álmát, hogy tavaszkor ujult erővel fölbredhessen.

A szemhatár széléről egyszerre csak fölszállnak a lassan kavarogó, ólmos fellegek, kiküldik a hiradót: a süvöltő, hideg szelet. Elborítják a napot, terhessé teszik a levegőt.

A virgonc feketerigó egyszerre a bokrokba menekül, lekuporodik az ágra, bundájával befedi lábait; behuzza a nyakát; szeme szinte aggódó kifejezésű lesz.

Hajh! mert havat hoz a felhő; hozza az alvó természet takaróját s mihelyt a takarót leteríti, nagyon megkoplaltatja az erdő, mező szegény lakóit; azokat, akik nem térhetnek füvel, fával álmra, mint tér a pele, a borz, vagy a medve is, kik nem zsugorgatnak, mint a hörsög, hanem máról-holnapra tengetik életüket.

Látjátok, gyermekek, ilyen az ősz. De azért nem vigasztalan, mint gondolnátok. Hallgassátok csak meg *Móra László* bácsi szép költeményét!

Novemberben

<i>A szép mosolygó fák helyett</i>	<i>S míg sirotoknál térdelünk,</i>
<i>Ruhátlan, árva ághegyek</i>	<i>Míg összefonjuk két kezünk,</i>
<i>Merednek Égnek</i>	<i>Az Égbe szálló gyertya fénye</i>
<i>S hogy összeérnek</i>	<i>S az Őszi rózsák szent fehérje</i>
<i>A szürke gallyak, vedlett ágak:</i>	<i>Békét küld szívünk mély sebére...</i>
<i>Szomorú gyászdal muzsikálnak...</i>	<i>Eláll a könnyünk, halkul ajkunk,</i>
	<i>Minden fájdalmat betakarunk.</i>
<i>A vidám nyári dal helyett</i>	
<i>A bánat dudol éneket.</i>	<i>S hiába zug a novemberi szél.</i>
<i>Megállunk egy-egy röpke percre</i>	<i>Hiába intogtet megint a tél</i>
<i>S egy hant előtt letérdepelve</i>	<i>— S a szél mögül a dermesztő</i>
<i>Imádkozunk és messze nézdelünk.</i>	<i>halál!</i>
<i>Keressük őt, ki együtt élt velünk...</i>	<i>A szívünk mégis vigaszra talál,</i>
	<i>Mert egy az ajkunkon az ének:</i>
<i>Anyánk, testvérünk, jó barátunk:</i>	<i>Örök az Isten és a lélek!</i>
<i>Ilyenkor mindig újra látunk.</i>	

Most pedig hallgassátok meg *Büky Irén* néni szép elbeszélését.

Emlékezzünk a régiekről...

Egy kis határszéli falu huzódik a trianoni határ mellett. Halottak napja lévén, nem mehettek ki a temetőbe halottjaikhoz, hogy megemlékezzenek azokról, akiket szerettek, s akik elmen-

tek már a jobb hazába... Mert a gonosz ellenség úgy húzta meg az uj határt, hogy éppen a falu és a temető közé került. Így hát a falucska magyar, a temetője pedig, ahol az ősök aludták örök álmukat, — bizony oláh lett. Azaz, hogy csak az oláhok uralma alá került, mert magyar volt az fejfástól, mindenestől örökre: magyar emberek pihentek ottan... Kasi Bálint öreg gazda éppen két kis unokájával beszélget nagy szomoruan, a 11 éves Pistával, meg a 10 éves Rózsikával, ezen a szomorú dologon.

Hej, bizony — kezdte a nagyapó —, szebb volt régen még az élet. Mikor még olyan egész volt Magyarország, amilyennek a jó Isten teremtette... De most, amióta oláh lett itt az ur, nem nézik ezek még a megholtakat sem. Csak bejöttek és azt mondták: itt lesz a határ! Mit bánták ők azt, hogy a temetőben nyugvó ősöket is megzavarták nyugalmaikban.

— Miért volt szebb régen a Halottak-napja, nagyapó? — kérdezte csodálkozva Pista.

— Hát csak azért, mert akkor az iskolából a temetőbe mentünk és ott emlékeztünk meg a régiekről...

— A temetőben?

— Ott bizony. Ott fekszik Sebestyén Gábor, aki résztvett a világháboruban. Honvéd volt. Vitéz honvéd... Ott esett el az olasz síkságon... Aztán hazahozták. Megsíratták az egész község... Nem volt derekabb ember az egész határban nála... Szép kőkereszt áll a sírján, meg is érdemelte. A tanító ur beszélt a sírjánál a hazaszeretetről, de olyan igen szépen, hogy mindnyájunkat megrikatott. Mikor aztán vége volt az elhantolásnak, az iskolás gyermekek énekeltek...

— Mit énekeltek, nagyapó?

— Azt, hogy „Hazádnak rendületlenül légy hive ó magyar...” De a végit már nem tudták befejezni, mert sírva fakadtak a gyerekek is...

— Miért nem éneklük el most is ezt a szép dalt?

— Most nem lehet, fiam... Most csak messziről nézhetjük a temetőnket... Éppen ott áll a határoszlop... Bizony, gyerekeim, nem diszithetjük fel többé Sebestyén Gábor sírját...

— Sofia? nagyapó...

— Én már bizonyosan nem, kis unokám. Ti, — ha a mennybéli Uristen is úgy akarja, talán...

A toronyban már deket kongatott a harang. Nagy gondolatok kavargtak a gyermekek fejében. Nagyapó is ebédelni ment.

— Te, Pista, mit gondolsz, tud-e aludni a magyar honvéd oláh földben?

— Magyar föld az azért, ha most oláhok rabolták is el!

— De most mégsem mehetünk el oda... Nem vihetünk virágot a sírjára, nem énekelhetjük el azt a szép dalt, amit nagyapó mondott...

— Bizony, ma üres lesz a sírja szegény Sebestyén Gábornak...

— Máskor mindig vittek a sirjára virágot...
 — Te, Rózsi, hátha vinnék neki ma is?!
 — Ugyan mit beszélsz, hiszen a temető már az oláhoké...
 — De titokban vihetnénk... Szép őszirózsát és átkötnék nemzetiszínű szalaggal...

— Elfognának az oláhok!

— És ha este mennénk, mikor már sötét van? Átsonunk a határon, letesszük a csokrot Sebestyén Gábor sirjára és visszajövünk...

— De én félek...

— Mitől félsz, ha én is ott leszek. Én megyek elől és vigyázok, te pedig a virágot hozod utánam a nemzetiszínű szalaggal, mert ezt leányoknak illik vinni. Hogy fog örülni Sebestyén Gábor bácsi, ha lenéz az Égből...

— Gondolod, hogy jót teszünk ezzel?

— Tudom. Meglátja a hazai virágokról, hogy még nem feledtünk el róla, nem áldozta hiába életét értünk, a hazáért... Este megyünk, jó?

— Nem bánom, Pista, csak baj ne legyen...

Mikor leszállt az este s a sötétség kitergette szárnyait, két árnyék suhant a régi temető felé... Meg-megálltak, hallgatóztak, ismét tovább suhantak...

— Te, Pista, nézd csak! Az a sötét alak felénk nyul!

— Nem alak az, hanem csak egy fa, ne félj, hugocskám, — nyugtatta meg Pista kis testvérkójét.

— Ugy susog minden, Pista, te nem félsz?

— A szél zörgeti a harasztot...

— Jaj, Pista, jönnék!

— Haligass, az Istenért, meghallják! Denevér volt. Igazán...

Allj!

— Mi az?!

— Nem hallod? Valami szólt! Most megint, csitt!

— A kuvik-madár szól... Óh Szűz Anyám...

— Már itt is vagyunk... Jer, bujjunk át a kerítésen... De hol a kereszt? Nem látok...

— Már kél a hold...

Végre rátaláltak Sebestyén Gábor szép kőkeresztjére. Rózsika letette szépen a csokrot, összekulcsolták a kezüket és szállt az ima az egyszerű gyermeki szivekből fel, a világ Urához: a vitéz honvédért, a szegény hazáért, a feltámadásért... Aztán keresztet vetnek s megfordulva futni kezdenek vissza, a falu felé. Egyszerre rémülten lapulnak egy kerítés mellé. Az oláh őrjárat közeledett. Rózsika halkán felsikoltott, de Pista még idejében szájára tette a kezét.

— Ne sikits, mert ha meghallják, végünk van! — sugta rémülten feléje.

Késő volt. Az őrjárat figyelmes lett a hangra, megállott, majd megindult a gyermekek felé.

— Hamar, Rózsi, fuss el erre, a bokrok alatt... Talán még nem vettek észre, én egyenesen megyek...

— Nem, Pista, meglátnak és lelőnek...

— Ne törődj vele, tedd azt, amit mondtam! Gyorsan...

Rózsi elsuhant a fák alatt. Az oláhok csak Pistára figyeltek, aki ekkor már átugrott az árkon és eszeveszetten rohant a falu felé.

— Megállj, vagy lövök! — kiáltotta utána a járőr egyik embere.

Pista, azonban mitsem törődött a kiáltozással, szaladt tovább, még gyorsabban, ahogyan csak tudott...

Hatalmas dörrenés vágott a csendbe... S a hü kis magyar véresen bukott el a trianoni határon...

Mire odaérnek hozzá, már alig van benne élet, csak az ajka mozog, mintha mondaná:

— Hazádnak rendületlenül... légy... hive... ó... magyar...

Mire föléje hajoltak, hogy megnézzék, kit talált golyójuk, a kis Pista már nem élt...

S a fekete éjben ott szállt fel fehér lelke a gyászos fellegek fölé. Isten trónusához... Ott térdelt a vitéz honvéd, Sebestyén Gáspár már, melléje omlott a gyermek s egyesült fohással rebegtek: Add meg jó Atyánk bus magyar hazánknak a feltámadást...

Eddig szólt a szép történet s mit gondoltok, gyermekek, meghallgatja a jó Isten két ilyen hős imáját? Én azt hiszem, igen.

Most pedig mondjad el *Móra László* bácsi gyönyörű költeményét!

A hősökért imádkozom

*Mikor a Nap int
A mezőknek,*

Mikor a lepkék

Kergetőznek,

Mikor a szegfűk

Nyiladoznak,

Mikor a rózsák

Illatoznak:

Én elfelejtek minden öröme.

Összekulcsolom a két kezem

S emlékezem...

Látom a csaták

Vérviharját,

Hallom az ágyuk

Vad haragját,

Hallom a hősök

Felhörgését,

Látom a testvér

Ömlő véréit

S feléled lelkem minden bánata...

Összébb kulcsolom a két kezem,

— Emlékezem...

Elszáll a lelkem

Óhózzájuk,

Megsimogatom

Keresztfájuk,

Virágot szórok

Szent porukra,